

Выказванні міністра культуры Юрыя Бондара на калегіі міністэрства, якая адбылася ў аўторак, у кінапрасторы прагучалі як гром сярод ужо даўно не яснага неба. Міністр праз лічбы агучыў дасягненні нацыянальнай кінастудыі, але сказаў, што вакол беларускага кіно «створаны нездаровы інфармацыйны фон», у якім адбываецца нахабнае, адкрытае прыніжэнне «Беларусьфільма», а наш кінематограф прадстаўляецца «чарнухай, знятай за тры капейкі на лічбавую камеру». Нацыянальнай кінастудыі ад міністра таксама дасталося: яна, па словах Юрыя Бондара, не забяспечыла павышэнне мастацкай якасці прадукцыі, а, напрыклад, на студыі дакументальнага кіно «Летапіс» «слаба распрацоўваюцца вострыя сацыяльныя праблемы». Закрануў міністр і кінафестываль «Лістапад», прапанаваўшы радыкальна змяніць падыходы да фарміравання яго праграм... Выказванні міністра хутка распаўсюдзіліся сярод прадстаўнікоў сферы кіно, а мы сабралі рэакцыі і змяшчаем іх на гэтай старонцы. Ад імя ж СМІ ў адказ на прэтэнзіі да інфармацыйнага поля вакол беларускага кіно можам сказаць: якое кіно — такое вакол яго і поле.

Канстанцін ВАРАБЕЙ, прадзюсар, кіраўнік некамерцыйнай арганізацыі «Майстэрня сацыяльнага кіно»:

— Слова міністра культуры, на жаль, яшчэ больш пазбаўляюць аптымізму незалежных кінематографістаў. Маладыя аўтары, што прадстаўляюць беларускі кінематограф не толькі ў краіне, але і на міжнародных фестывалях, так і не дачакаліся слоў падтрымкі і падзякі. Тое ж самае з дырэкцыяй «Лістапада», якая шмат зрабіла для таго, каб фестываль стаў важнай падзеяй для нашых кінематографістаў. Міністэрства працягвае падзяляць кінаасупольнасць, прыніжаючы адзін з бакоў, і не бачыць іншых суб'ектаў для стымулявання і падтрымкі, акрамя «Беларусьфільма». На мой погляд, гэта паспрыяе працягненню працэсу эміграцыі беларускіх маладых рэжысёраў, сцэнарыстаў і прадзюсараў за мяжу. Спадзяюся, міністэрства пачуе другі бок, не чакаючы пагаршэння сітуацыі.

Антаніна КАРПІЛАВА, кіназнаўца, кінакрытык, загадчыца аддзела экранных мастацтваў Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору імя Кандрата Крапівы НАН Беларусі:

— Міністр, як і шмат хто, справядліва незадаволены становішчам «Беларусьфільма»: кінастудыя не выпускае дастатковую колькасць ігравых і дакументальных карцін належнага мастацкага ўзроўню. І ўсё ж справа не ў інфармацыйным полі, якое негатыўна ставіцца да беларускага кіно, а ў самім беларускім кіно, якое не дае нагод казаць пра яго пазітыўна... Да таго ж інфармацыйнае поле складаецца з розных элементаў: міністр згадвае сацыяльныя сеткі (насамрэч гэта таксама СМІ), але як чалавек з Акадэміі навук хачу падкрэсліць, што ёсць і навуковыя даследаванні акадэмічнага кіназнаўства. Хай яны выходзяць маленькім

тыражом і не заўсёды даступныя чытачу, але існуюць, дарэчы, у інтэрнэце таксама. Напрыклад, нашу кнігу пра Вялікую Айчынную вайну ў кінамастацтве Беларусі проста парасхоплівалі на цытаты. Што датычыцца прэсы, якую, напэўна, кіраўнік нашай культурнай сферы вінаваціць у стварэнні нездаровага інфармацыйнага поля ў большай ступені, варта заўважыць работу часопісаў «На экранах» і «Мастацтва», газет «Звязда» (у якой ёсць цікавыя палемічныя матэрыялы, што стымулююць пазітыўную дзейнасць), «Літаратура і мастацтва», «СБ. Беларусь сегодня» і некаторых іншых. Іх публікацыі не нясуць нездаровай атмасферы, а дастаткова аб'ектыўна выяўляюць сітуацыю ў беларускім кіно і застаюцца найбольш важнай платформай для выказванняў па гэтай тэме. Так што акцэнтаваць увагу на ролі сацыяльных сетак, па-моіму, не зусім дарэчна.

Аксана ЭЙХАРТ, дырэктар студыі «Летапіс» кінастудыі «Беларусьфільм»:

— Фільмы «Летапіса» сапраўды мала даследуюць сацыяльныя праблемы, у мінулым годзе толькі «Агмень» прэтэндаваў на нешта падобнае. Але фінансаванне мы атрымліваем праз конкурс кінапраектаў міністэрства культуры, што аб'яўляецца ўжо з тэмамі, якія часта не змяшчаюць у сабе ніякіх праблем. Так што гэта пытанне не столькі да нас, колькі да самога міністэрства. Напрыклад, у мінулым годзе мы займаліся васьмю карцінамі пра намінантаў на дзяржпрэмію — зразумела, мы расказвалі пра выдатных людзей, а не даследвалі праблемы. Трэба ўключаць сацыяльныя пытанні ў тэмы конкурсу — глядзіш, яны з'яўляцца і ў кіно. Да таго ж нашы тэрміны вытворчасці не такія вялікія, каб рэжысёр мог доўга назіраць за героем, а на экране нешта адбывалася.

Міністр таксама сказаў, што «Беларусьфільм» павінен зарабляць грошы. Аб'ёмы продажаў у нас сапраўды павялічыліся, але ў прынцыпе прызвана павінна фарміраваць нацыянальную самасвядомасць, што не заўсёды можна змераць грошымі. Наша асноўная задача — каб беларусы адчулі сябе нацыяй, таму шмат праектаў носяць заведама некамерцыйны характар, дзяржава павінна гэта падтрымліваць. Што датычыцца моладзі, яна ў нас з'яўляецца: у штат мы ўзялі Ігара Чышчэню, цікавы праект робіць Саша Маркава, над сумесным з Францыяй фільмам працуе Дар'я Юркевіч.

Міністр казаў пра нездаровы інфармацыйны фон вакол беларускага кіно, я крыху з гэтым згодна. Апошнім часам, асабліва гэтай восенню, вельмі наперад высунулі незалежных кінематографістаў. Я ўвогуле супраць таго, каб дзяліць рэжысёраў на залежных і незалежных, бо тыя не цалкам незалежныя, а мы не цалкам залежныя. Да якасці і мастацкай каштоўнасці таго, што паказвалі на нацыянальным конкурсе мінулага «Лістапада», шмат пытанняў, пры гэтым фільмы падаюцца як вельмі добрыя. Акцэнтуюцца ўвага на карцінах, знятых бясплатна, але так можна зрабіць адну-дзве работы, а ў нас працуюць прафесіяналы, якія хочуць зарабляць. Рана ці позна гэтыя хлопчыкі і дзяўчаткі павінны будучы звярнуцца да індустрыі з прафесійнымі супрацоўнікамі і тэхнікай. Здараюцца асобныя поспехі асобных рэжысёраў — я толькі за. Але ў «Летапіса» — хоць у нас і быў правальны 2016 год, калі мы нічога не здымалі, — шмат перамог. Калі я чытаю ў «Фэйсбуку» «беларускі фільм упершыню ў Амстэрдаме...» — ды не ўпершыню ён у Амстэрдаме, там ужо была наша Галіна Адамовіч. Увага крыху перацягнулася на іншы бок, і аб'ектыўнага стаўлення да беларускага кіно няма.

«Нашы» і «нянашы» ў айчынным кіно

Максім КАРПІЦКІ, кінакрытык, член FIPRESCI:

— Хтосьці, відаць, праз ружовыя акуляры ўяўляе неабяякавых глядачоў, якія зацята абмяркоўваюць беларускае кіно ў сацыяльных сетках, кавярнях, начных клубах і за фрээрным станком. На самай справе калі ў шырокай публікі і прачынаецца інтарэс да «свайго» кіно, дык перад усім дзякуючы незалежным кінематографістам. Пакуль што адзіным відавочным плёнам завершанага рамонт «Беларусьфільма» сталі вялікія неонавыя літары на будынку студыі, а тры буйныя іміджавыя праекты (поўнаметражныя стужкі «Сляды на вадзе», «Тум-пабі-дум» і альманах «Мы») наўрад ці акупіліся, прынамсі дакладна не атрымаліся. Пэўныя змены ўсё ж адбываюцца, але каб мянушка «партызанфільм» стала анахранічнай, мусіць быць зроблена куды больш. І хіба не самай галоўнай перашкодай для развіцця як нацыянальнай кінастудыі, так і незалежнага кінематографа становяцца дзеянні Міністэрства культуры, якое аддае вялікабюджэтныя праекты сумнеўным, затое замежным пастаноўшчыкам, і не можа арганізаваць празрысты рэспубліканскі конкурс кінапраектаў, але ўсё яшчэ марыць пра «нацыянальны» блокбастар па кошце гамбургера з колай. Цяпер вось міністр адкрыта заяўляе, што збіраецца паўплываць на фарміраванне праграм «Лістапада», нягледзячы на тое, што яны ствараюцца не сіламі міністэрства, а фестываль не цалкам фінансуецца з бюджэтных сродкаў. Чамусьці чыноўнікі ад культуры не здольныя ўбачыць, што Нацыянальны конкурс фестывалю становіцца цікавым толькі дзякуючы «знятым за тры капейкі» фільмам маладых рэжысёраў. У прадстаўнікоў незалежнай кінаасупольнасці атрымалася высунуць уласныя прапановы па новым законапраекце «Аб мерах па стымуляванні развіцця кінематографа», але цяпер здаецца, што самая лепшая дапамога, на якую здольныя афіцыйныя структуры, — па магчымасці даваць грошы і не перашкаджаць...

Ігар ПОРШНЕЎ, генеральны дырэктар кінастудыі «Беларусьфільм»:

— Падтрымліваю словы Юрыя Бондара адносна нездаровага інфармацыйнага шуму вакол кінастудыі ў сацыяльных сетках. Вядома, кожны чалавек мае права выказваць сваё меркаванне. Але ў гэтым выпадку гаворка ідзе не аб звычайных карыстальніках і нават не аб тых, хто «не глядзеў, але асуджае», — такія заўсёды былі і будуць. Гаворка ідзе пра людзей, якія за кошт укладу неправеранай ці нават загадзя лжывай інфармацыі задавальваюць свае асабістыя амбіцыі, пірацтва такім няхітрым, але, як аказалася, дзейсным спосабам. Калі гаварыць на мове інтэрнэт-супольнасці, ідзе хайп дзеля хайпу. Пры гэтым зусім неабавязкова гаварыць праўду: проста крыкні гучней, прыдумай задзёрыстую гісторыю — і табе павераць.

Са свайго боку мы ўлічым усе выказаныя міністрам заўвагі і прыяем меры для ліквідацыі недапрацовак. Сярод найбліжэйшых мэт — стварэнне выразнай стратэгіі творчага развіцця айчыннага кінематографа і як вынік — павышэнне мастацкай якасці кінапрадукцыі, актывізацыя работы па рэалізацыі айчыннага кіно і анімацыі на знешніх рынках. Плануем больш актыўна супрацоўнічаць з прыватнымі кінавытворцамі, збіраць рэдакцыйны партфель з улікам актуальнасці тэм і запатрабаванасці іх у кінапракаце.